

צו המוסר, כמו לגבי הפעולה למען השלום במזרח התיכון, אמר אחד מבכילי שיחי. לא לארצות-הברית ולא לברי-טניה יש אינטרס כלשהו להחליש את ישראל או לפגוע בכיטחונה. האינטרס הוא להשיג שלום — לא תחליף לשלום, לא שביתת-ינשק חדשה — אלא שלום של ממש. אני יכול לצטט הרבה פסוקים, שלא בשם אי-מס.

אישיות א': המטרה היא להשיג הסכמה בין הצדדים, לשם השגת שלום מחייב... אין ישראל צריכה לחשוש שאנשים מן החוץ יכפו עליה משהו הנוגד את האינטרסים שלה, כי איש אינו מעוניין בכך. לכל צד תהיה זכותו לגבי כל חלק של ההחלטות שנבגש... הרי אנחנו רוצים להגיש שום משהו, לא לפעול בחלל הריק.

אישיות ב': מה אנחנו מתכוונים להשיג? שורה של הצעות שנוביא בפני הצדדים המעורבים, כבסיס אפשרי למשתדלות בין-ישראלית. הרי למעשה לא ייתכן משאומתן מבלי שיהיו הצעות כלשהן שאפשר לדון בהן.

אישיות ג': אנחנו לא נקנה מין הסדר של שביתת-ינשק שחלקיו מחוברים בינינו ובינכם, כמו בעשרים השנים האחרונות. אנחנו רוצים בהכרה הדדית, בשלום מחייב. כמובן, זה לא יחסל בריליה רגשות-איבה.

אישיות ד': האם זה כל-כך רע שאנחנו רוצים לפעול למען השלום? האם זה חסא מצד המעצמות הגדולות שהן רוצות לפעול במשותף כדי להביא שלום למזרח-התיכון, לגבש הצעות ששני הצדדים יוכלו להסכים להן? לכן, הישראלים, אין הזכות להגיד לנו שאסור לנו לחפש פיתרון, אין לכם הזכות להגיד לנו שזה לא נוגע לנו, אין לכם הזכות להגיד לנו שלא תקשיבו אפילו למה שנעלה במאמצינו.

ואישיות אחרת: "אם ניכשל הפעם, איך נראה בעיני האנושות?"

את בעל האומרה האחרונה היא זאת אני יכול לזהות, כי לא דיי ברתי עימו. אמר את הדברים יוסף מאליק, ראש המשלחת ה"סובייטית באו"ם, בישיבה פורית של הארבעה.

יוסט
השר צ'ארלס יוסט, ראש המשלחת האמריקאית באו"ם, הוגה המתכונת המדינית לסכסוך הישראלי-ערבי אשר ארבע המעצמות ועולות עתה על פיה.

- האם תיתכן "הינתקות" בין ארצות-הברית וישראל?
- מה הם האינטרסים המפעילים את ארצות-הברית וברית-המועצות בכיוון לשיחות המעצמות?
- מה מרחש מאחורי הקלעים של השיחות?
- מה יהיו תנאי הסדרה-שלום שיוצג?
- מה יהיה מקום הפלסטינים בשלום כזה?
- מה יתרחש במרחב אם תיכשל יוזמת המעצמות?
- על כך ידווח אורי אבנרי בהמשך סדרה זו.

עצור — אדם שיחסו אל העולם הוא בעיקר מחשבת. קארואדון הוא חסרי-סבלנות, בודעו כי כל יום החולף ללא הסדר הוא יום של אסון. יוסט יודע זאת, אך הוא סבלני יותר, זהיר יותר, אולי גם פסימו יותר.

סונדרס - האחשב האלקטרוני

איש שונה לחלוטין מכל אלה הוא הארולד סונדרס — אדם נמוך יותר בסולם הדרגות, אך קרוב יותר לאוזנו של הנשיא. לפי ההלכה האמריקאית, הנשיא לבדו קובע את המדיניות, ואילו שרי-החוץ מביצע אותה. כרי לגבש את המדיניות שלו, זקוק הנשיא למוח קולקטיבי, לעוזרים אישיים.

הצוות הזה ממוקם בבית הלבן — ליתר דיוק, בבית הקרוי "הבניין הביצועי", הגובל עימו. האיש המנצח על טראסט המוחות של הנשיא, והמהרה בעצמו את המוח של הנשיא, הוא היועץ לענייני הביטחון הלאומי. תפקיד זה מסור עתה בידי הנרי קסיניגר, איש אימונו של ניקסון. לקסיניגר יש 24 עוזרים שחילקו ביניהם את כל שטחי העולם. המוח התיכון מסור בידי אדם ממושקף, בעל הופעה אמריקאית רגילה. זהו הארולד סונדרס.

ידידו התכונן להפגיש אותי עם קסיניגר עצמו, אך ברגע האחרון אירעה תקלה. ניכסון טס לאי מידחיי, כדי להיפגש עם נשיא ויאטנאם הדרומית, ולא עלה על דעתו לזוז בלי קסיניגר. לכן נפגשתי עם סונדרס — ולא הצטרפתי על כך. כי השיחה, שהתחילה בצורה שיגרתית, לבשה חיש מהר אופי מרתק ביותר. (עוזרתי, שרשמה את הדברים, ציגנה בשוליים של אחד הדפים: "אלה דברים מרעישים!" אזכיר את הדברים המרעישים בהמשך הדברים — כמוכן, מבלי לציין את המקור.)

כי מה שיצא מפיו של היועץ לענייני ביטחון לאומי היה ניתוח קר, בלתי-רגשני, של האינטרס האמריקאיים — כמו שהם מצטיירים ברגע זה בבית הלבן. ושם הם נראים בצורה לגמרי אחרת מאשר מעל דוכן הכנסת בירושלים.

סונדרס נמצא בתפקידו הרבה זמן לפני ניכסון וקסיניגר — עוד מימי הראשית של נשיאות קנדי. הוא עבר מממשלה לממשלה, מנשיא לנשיא, מבוס לבוס — אות לכך כי מלאכת-הניתוח שלו זוכה בהערצה, בלי כל קשר לדיעות השולטות בבית הלבן.

אצלנו, בארץ, קובעים מדיניות לפי אידאולוגיות, סיפמות, שיגרות, נאומו פוליטיקאים, כאמריקה מנסים, לפחות, להפעיל מחשבים אלקטרוניים, לגבש תמונה עובדתית, לבחון אלטרנטיבות צבאיות. סונדרס מייצג, במידה מסוימת, את המהדרה האמריקאית של "המטכ"ל הלבן" שאנו רוצים בהקמתו בישראל.

אף שאין לסונדרס את העלינות הבריטית של קארואדון, האישיות שופעת-העוצמה של טיסקו או הברק האינטלקטואלי של יוסט, נמשכה השיחה שלי עימו יותר מכל שאר השיחות — כימט ארבע שעות. בחלק ממנה התחלפו היוצרות, כי סונדרס היה מעוניין בעובדות המדיניות בישראל לא פחות מכפי שהייתי אני מעוניין בעובדות המדיניות האמריקאיות. (אני רק מקדה שה' ניתוחים שלי, לגבי המצב בישראל ובפלסטינים, עניינו אותו לא פחות מכפי שענינו אותי הניתוחים שלו.)

לא אתאר את שאר האישים שנפגשתי עימם. הרחבתי בתיאור ארבעה אלה — כי לאישיותם יש חשיבות להערכת הדברים שיצאו מפיהם. בהתאם להתחייבות, אמסור אותם בצורה של "התרשמות" — אך קשה לבסס "התרשמות" על מקורות טובים יותר.

"מהו החטא שלנו?"

תרשמותי העיקרית, והחשובה ביותר, היא זו: אין שחר למחלה-הש"ד עם הנערך בארץ מסביב לשיחות ארבע המעצמות בניו-יורק, ושתי המעצמות בי-האשינגטון.

אין קורטוב של אמת במסע-ההשמעות, המתאר את האמריקאים כאילו הם זוממים להפקיר את ישראל, ואת הבריתים כסוהי רים ציניים הרוצים להיכנות על חורבננו.

אין קשר עולמי של המעצמות להונאת ישראל, לגזילת הנצחון מידי ישראל, לכסיית הסדר הפוגע בביטחון ישראל.

כל האגדה הזאת, המתארת את יוזמת המעצמות בדמות של מעין "פרוטוקולים של זקני הגויים", כקנוניה אנטישמית או צינית — לא זו בלבד שאין לה שום קשר עם המציאות, אלא שהיא גם עלולה להוביל אותנו לדרכי-תעתועים.

השתכנעתי לחלוטין כי יוזמת המעצמות המערביות — וקרוב לוודאי גם של ברית-המועצות — מכוונת באמת ובתמים להשגת שלום של ממש, שלום אמיתי. (לא השלום שאנו הוגל בו, לא הפיתרון האידאלי שאני שואף אליו — אך שלום שאנו יכולים לחיות עימו.)

השתכנעתי בכך לא רק על-ידי המילים היפות ששמעתי — אף כי לאחות מהן אני האמנתי ללא כל הסתייגות. עוד יותר שיכנעה אותי בדיקה מדוקדקת של המלכי ארצות-הברית ובריטניה בכל הפרשה הזאת עד כה, ובחנית האינטרסים הקרים המובי לים אותן בכיוון הרצוי.

"לעיתים רחוקות משתלבים האינטרסים של המעצמות בצורה כל-כך הארמונית עם

אלריק
השגריר יוסף מאליק, ראש המשלחת הסובייטית באו"ם, שקל את בקשת אורי אבנרי להיפגש עימו, השיב בשלילה אחרי בירור במוסקבה.